

Zitting 1979–1980

15 706

Nadere wijziging van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet en de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (invoering gelijke uitkeringsrechten voor mannen en vrouwen)

Nr. 5

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1978–1979

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 22 oktober 1979

De vaste Commissie voor Sociale Zaken¹ werd met het voorbereidend onderzoek van dit wetsontwerp belast. In het kader daarvan nodigde zij belangstellenden uit schriftelijke commentaren op het wetsontwerp bij haar in te zenden. De oproep daartoe verscheen in de Nederlandse Staatscourant van 11 september 1979.

De commissie spreekt gaarne haar erkentelijkheid uit voor de ontvangen reacties. Een overzicht daarvan is opgenomen in de bijlage van dit verslag.

De commissie heeft de eer als volgt verslag uit te brengen over haar voorlopige bevindingen aangaande dit wetsontwerp.

Algemeen

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden geconstateerd dat de Regering in het onderhavige wetsontwerp uitgegaan is van het beginsel, dat werkende vrouwen een zelfde recht hebben op een AAW-uitkering als werkende mannen. Deze leden gingen van hetzelfde beginsel van gelijkberechtiging van mannen en vrouwen uit. Zij herinnerden eraan dat de oorspronkelijke opzet van de voorgestelde wijziging van de artikelen 9 en 10 van de AAW zoals weergegeven in de nota van 27 juni 1978 (14 800, XV, nr. 35) bij hen de nodige kritiek had ontmoet. Deze werd verwoord bij de openbare behandeling van het z.g. uitstel-wetsontwerp (15 352). Aan deze kritiek is in het voorliggende wetsontwerp op veel punten tegemoet gekomen. Desondanks blijven een aantal vraagpunten over.

Het wetsontwerp laat de invulling van een aantal zaken over aan de Minister van Sociale Zaken. Het wetsontwerp zal echter op korte termijn, uiterlijk 31 december 1979, kracht van wet moeten hebben gekregen. Kan de Minister garanderen dat de uitvoeringsbeschikkingen tijdig gereed zullen zijn? Wil hij ervoor zorgdragen dat de Kamer de mogelijkheid krijgt te reageren op deze beschikkingen, alvorens deze van kracht worden, bij voorbeeld door vroegtijdige publikatie?

Het wetsontwerp gaat uit van de gelijke rechten van man en gehuwde vrouw en zegt een begin te zijn van de verzelfstandiging. De andere sociale verzekeringen zullen moeten volgen. Als deze wijziging van de AAW als een eerste stap gezien wordt op weg naar een ander systeem, dan is het, zo zeiden deze leden, niet logisch dit wetsontwerp in overeenstemming te brengen en te vergelijken met de huidige volksverzekeringen. De AAW geeft in beginsel een uitkeringsrecht aan de man en de gehuwde werkende vrouw.

¹ Samenstelling: Bakker (CPN), Nypels (D'66), Hermsen (CDA), voorzitter, Van Dis (SGP), Van Dam (CDA), Keja (VVD), Van Zeil (CDA), Poppe (PvdA), ondervoorzitter, Hartmeijer (PvdA), Van der Doef (PvdA), Weijers (CDA), Meijer (PvdA), Knol (PvdA), Beckers-de Bruijn (PPR), Nijpels (VVD), De Hamer (PvdA), Moor (PvdA), De Voogd (VVD), De Korte (VVD), Bakker (CDA), Gerritse (CDA), Buikema (CDA), en Toussaint (PvdA)

Kan de Regering nog eens uiteenzetten waarom bij samenloop van arbeidsongeschiktheid van beiden de som van de uitkeringen niet meer dan de huidige gehuwdenuitkering mag bedragen, indien men de verzelfstandiging als uitgangspunt neemt en in het nieuw gekozen systeem tevens uitgaat van reële inkomstenderving?

De terugwerkende kracht voor de gehuwde werkende vrouw wordt beperkt tot 1 oktober 1975. Bij de behandeling van de uitstel-wet (15 352) is gebleken, dat de bedrijfsvereniging Detam in de uitvoering geen bijzondere problemen zag met een zelfde terugwerkende kracht, zoals die bij de invoering van de AAW had gegolden. De Detam had voor de vermeende invoering van uitkeringsrechten voor gehuwde werkende vrouwen per 1 januari 1979 een enquête onder uitkeringsgerechtigden gehouden. Kan de Minister, wellicht op grond van de gegevens van deze enquête, meedelen hoeveel arbeidsongeschikte werkende vrouwen bij de nu voorgestelde termijn van de terugwerkende kracht geen recht op een uitkering krijgen? Hoeveel zou een terugwerkende kracht, zoals destijds bij de invoering van de AAW had gegolden, kosten?

Deze leden zouden graag precies willen weten welke groepen hun recht op een AAW-uitkering, dat zij op grond van de huidige wet wel hebben, verliezen ten gevolge van het vereiste van werkelijke inkomensderving. Het gaat hier toch veelal om mensen die in beginsel voor hun levensonderhoud zijn aangewezen op het verrichten van arbeid? En is er niet ook sprake van inkomensderving wanneer zij zich vanwege arbeidsongeschiktheid een dergelijk arbeidsinkomen niet kunnen verwerven?

Wordt voorts de eis van werkelijke inkomensderving niet ten onrechte beperkt door de voorwaarde dat het inkomen moet zijn verworven «uit of in verband met het verrichten van arbeid in het bedrijfs- en beroepsleven»? Betekent deze voorwaarde dat bij voorbeeld leden van provinciale staten of gemeenteraden, die naast het inkomen dat zij op grond daarvan genieten geen andere inkomensbron hebben, niet in aanmerking komen voor een AAW-uitkering?

De Regering heeft het advies van de SER, dat ook ongehuwden, werkzaam in de gezinshuishouding van ouders, broers en zusters, aanspraak zouden moeten kunnen maken op een AAW-uitkering, niet overgenomen. Het argument, dat de Regering daarvoor hanteert, is dat er bij deze situatie geen sprake is van een reële inkomstenderving. De vraag is of dit zo gesteld kan worden, nu het inkomen grotendeels in natura wordt verworven. Bij arbeidsongeschiktheid is men op generlei wijze zeker van het voortduren van het levensonderhoud. Wil de Minister zijn beslissing nader beargumenteren en ingaan op de hierboven gereleveerde redenering van de SER? Is het met name mogelijk een aflopende regeling te maken voor bedoelde ongehuwden die op dit moment 50 jaar en ouder zijn?

Betekent de bepaling dat in het refertejaar ten minste 15% van de uitkeringsgrondslag voor gehuwden aan inkomen moet zijn verdiend, alvorens men voor een uitkering in aanmerking komt, voor de gehuwde meewerkende vrouw van een zelfstandige, dat in de praktijk – voor het bepalen van de hoogte van het inkomen – toch naar het aantal gewerkte uren gekeken zal gaan worden. Is de opgave van het aantal in het verleden gewerkte uren realistisch? Betekent dit niet, dat de uitkering niet zal plaatsvinden dan wel te laag zal worden vastgesteld?

De Regering is van mening, dat een toegekende uitkering van tijd tot tijd zal moeten worden heroverwogen. Welke mogelijkheden van beroep staan hierbij voor de uitkeringsgerechtigde open?

Het voorliggende wetsontwerp bevat – terecht – anticumulatiebepalingen. Het geval kan zich echter voordoen, zo zeiden deze leden, dat een reeds lang gescheiden vrouw, die recht heeft op een AAW-uitkering, door het overlijden van haar ex-echtgenoot (niet alimentatieplichtig) valt onder de AWW. De vraag kan gesteld worden of deze overgang wel juist is. In een dergelijke situatie was de vrouw immers financieel onafhankelijk van haar ex-echtgenoot, maar door zijn overlijden wordt haar uitkering weer afhankelijk van het feit, dat zij eens met deze ex-echtgenoot gehuwd was. Doordat het systeem

van ziekenfondsbijdrage bij de beide verzekeringen verschillend is, is bovendien het netto inkomen bij de AWW-uitkering lager.

Is het in het algemeen gesproken overigens wel redelijk dat men bij een anticumulatiebepaling, behalve voor AOW, slechts in aanmerking kan komen voor de laagste uitkering?

De leden van de C.D.A.-fractie konden zich met de strekking van het voorliggende wetsontwerp verenigen. Zij herinnerden eraan dat hun woordvoester bij de totstandkoming van de thans nog vigerende wetstekst duidelijk kenbaar had gemaakt dat ook de fracties van de partijen waaruit nadien het C.D.A. is opgebouwd in het verlengde daarvan een regeling wensten waarbij ook uitkeringsrechten zouden worden verleend aan de zelfstandig in beroep of bedrijf werkzaam zijnde gehuwde vrouw. Zij hadden daarvan blijk gegeven door hun stem aan een daartoe strekkende amendering niet te onthouden, ook al voorzagen zij met de toenmalige Minister van Sociale Zaken dat de daarmee in de wet vastgelegde regeling, alvorens zij zou kunnen effectueren, wellicht ingrijpend gewijzigd zou dienen te worden.

De verzelfstandiging van de aanspraken van de uitkeringsrechten van de vrouw in geval van arbeidsongeschiktheid is te noodzakelijker geworden nu de EG-richtlijn van 19 december 1978 terecht de verplichting oplegt binnen een termijn van zes jaren op het terrein van onze sociale verzekeringswetgeving te komen tot een gelijke behandeling van mannen en vrouwen. Met de Regering zagen zij de thans voorgestelde regeling als een eerste stap ter realisering van die richtlijn. Ook al zal verdere uitvoering daarvan nog diepgaande studie en een niet geringe wetgevende arbeid vereisen op het terrein van de andere volksverzekeringen, zij gingen ervan uit dat de daartoe strekkende noodzakelijke wetswijzigingen de Kamer zó tijdig zullen bereiken, dat zij zonder overhaasting binnen de door de Europese Gemeenschap gestelde termijn tot stand zullen kunnen komen.

Met bijzondere belangstelling hadden deze leden kennis genomen van het advies van de Nationale Adviescommissie Emancipatie (EK) van 12 juli 1978. Afgezien van de overigens naar hun mening niet onbelangrijke bijkomende argumenten van wetgevende aard, deelden zij echter de opvatting van de Regering dat het onder de gegeven omstandigheden uit financiële overwegingen niet mogelijk is voor het recht op uitkering af te zien van de eis dat een verzekerde actief moet zijn geweest in het bedrijfs- en beroepsleven. Zij waardeerden het dat overigens uit het advies van de EK blijkt, dat ook de EK er begrip voor heeft kunnen opbrengen dat zulk een perspectief met name aan de uitsluitend in het huishouden werkzame gehuwde vrouw binnen voorzienbare tijd niet kan worden geboden.

Terecht, zo meenden de leden van de C.D.A.-fractie, had de Regering in het door de Sociaal-Economische Raad dd. 20 april 1979 uitgebrachte advies over de thans in dit wetsontwerp te regelen materie aanleiding gevonden haar aanvankelijke beleidsvoornemens ingrijpend te wijzigen en dat advies in grote lijnen te volgen. Dat daarbij op enkele onderdelen toch nog een afwijkende regeling wordt voorgesteld had in het algemeen hun instemming. Met de Regering waren zij bereid te erkennen dat het zwaartepunt van de voorgestelde regeling dient te vallen op de concrete eis dat er sprake moet zijn van inkomensderving in verband met de arbeidsongeschiktheid. Op zich zelf sluit dit naast huisvrouwen ook personen uit die in een soortgelijke situatie verkeren.

Wel vroegen zij zich af of daarmee niet te snel wordt voorbijgezien aan de problemen van met name de ongehuwden die werkzaam zijn in de gezins-huishouding van ouders, broers of zusters. Daaronder zijn er die, soms met opoffering van eigen gezondheid, vele jaren hun beste krachten hebben gewijd aan de verzorging van ouderloos achterblijvende jongere broers en zusters, hetzij ongehuwd gebleven allernaaste familieleden die in gezinsverband zijn blijven samenwonen, hetzij aan de verzorging van hun bejaarde ouders. Indien de materiële omstandigheden zulks toelieten kon hen naast een beloning in natura ook een soms gelukkig niet geringe geldelijke belo-

ning periodiek worden uitbetaald. In die gevallen kan men spreken van een duidelijke inkomensderving indien die situatie ophoudt en betrokkenen inmiddels geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn geworden. In vele gevallen is dat niet mogelijk. Wat hiervan zij, deze leden meenden dat zich met name bij de oudere ongehuwden binnen deze groep dikwijls schrijnende gevallen blijken voor te doen ten gevolge van het feit, dat men om zeer te prijzen motieven heeft afgezien van werkzaamheden buiten enig gezinsverband en daarmee van het verwerven van eigen inkomsten. Er is in deze gevallen, anders dan bij huisvrouwen en veelal ook bij gescheiden vrouwen het geval is, nimmer aanspraak op AWW-uitkering als het laatste te verzorgen gezinslid komt te overlijden. Men is dan bij arbeidsongeschiktheid aangewezen op uitsluitend een uitkering krachtens de Algemene Bijstandswet. Zijn over de omvang en de omstandigheden waarin deze veelal oudere niet meer in het arbeidsproces plaatsbare ongehuwde vrouwen materieel verkeren concrete gegevens bekend? Is deze groep duidelijk af te grenzen? Wat zou het aan uitkeringen vergen indien in het kader van de AWW bij voorbeeld langs de weg van wetsduiding voor de problemen die hier naar de mening van de C.D.A.-leden toch duidelijk bestaan, een oplossing wordt nagestreefd?

Deze leden herinnerden eraan dat ook zij bij de behandeling van de Wet van 28 december 1978, waarbij de effectuering van de uitkeringsrechten voor de gehuwde in bedrijf of beroep werkzame vrouw werden opgeschort, krachtig hadden aangedrongen op heroverweging van het door de Regering ingenomen standpunt, dat slechts degenen die op of na 1 januari 1978 arbeidsongeschikt zijn geworden, aan de definitieve regeling aanspraken zouden kunnen ontlenen. Tot hun voldoening constateerden zij thans dat de Regering de op dit stuk uitgebrachte adviezen van de EK en de Sociaal-Economische Raad zwaar heeft laten wegen en alsnog terugwerkende kracht wil verlenen aan de voorgestelde regeling, zij het beperkt tot degenen die op of na 1 oktober 1975 arbeidsongeschikt zijn geworden.

Deze leden wilden de financiële gevolgen verbonden aan een verderrijkende terugwerkende kracht zwaar laten wegen, maar vroegen zich wel af of deze beperking voldoende recht doet aan het beginsel van gelijke rechtsbedeling. Wel kan voor één en ander een belangrijk aanknopingspunt worden gevonden in de datum van inwerkingtreding van de bestaande wet, te weten 1 oktober 1976. Maar feit blijft dat hierdoor toch een groep arbeidsongeschikte vrouwen van uitkeringsrechten verstoken blijft die, zouden zij – dat kan in theorie zelfs 1 dag verschil uitmaken – eerst na 1 oktober 1975 arbeidsongeschikt zijn geworden, wel uitkeringsaanspraken zouden hebben gekregen. Wil de Regering nog eens nader toelichten waarom bij een systeem van reële inkomensderving het bijzonder moeilijk wordt voldoende betrouwbare gegevens te achterhalen indien op eerdere jaren moet worden teruggegrepen? Zulks te meer omdat in een eerder stadium, toen het voornemen bestond een z.g. urenregeling ten grondslag te leggen aan de uitkeringsrechten, door de meest-betrokken bedrijfsverenigingen toch wel is gesteld dat een algeheel terugwerkende kracht uit het oogpunt van het verkrijgen van voldoende betrouwbare reële gegevens in de concrete gevallen zeer wel mogelijk zou zijn. Een nadere toelichting op dit punt zouden de hier aan het woord zijnde leden nog gaarne vernemen. Kan ook nog worden meegedeeld hoe groot bij benadering het aantal gevallen is dat ten gevolge van deze beperking in de regeling vermoedelijk geen uitkeringsaanspraken zal krijgen?

Dat het vraagstuk van de premieheffing, zoals zich dat aandient vanuit de verzelfstandiging van de aanspraken van de vrouw op uitkeringen krachtens deze wet, eerst tot een oplossing zal worden gebracht in samenhang met de doorwerking van dat beginsel bij de andere volksverzekeringswetten, had de instemming van deze leden. Wel zouden zij nog gaarne vernemen hoe de ontwikkeling van de AAW-premie naar het zich nu laat aanzien in de eerstkomende jaren vermoedelijk zal zijn.

De leden van de C.D.A.-fractie zouden ten slotte nog gaarne vernemen tot welke opmerkingen de binnengekomen adressen aanleiding geven van de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen en de Nederlandse Bond van

Plattelandsvrouwen die recentelijk nog pleitten de uitvoering van de verzekering voor wat de op het bedrijf meewerkende gehuwde vrouwen betreft, in tegenstelling tot het hier bepaalde, steeds te blijven opdragen aan de bedrijfsvereniging voor Detailhandel, Ambachten en Huisvrouwen.

De leden van de V.V.D.-fractie spraken er hun genoegen over uit dat thans definitief een regeling zou worden getroffen voor de AAW-uitkeringen aan gehuwde vrouwen. Zij herinnerden daarbij nog eens aan het standpunt dat hun fractie ten aanzien van de AAW-uitkeringen aan gehuwde vrouwen bij de behandeling van het wetsontwerp in 1975 had ingenomen. De hier aan het woord zijnde leden achtten met de aanvaarding van het voorliggende wetsontwerp een belangrijke stap gezet op de weg naar een gelijke behandeling van man en vrouw in de sociale zekerheid. Overigens, zo stelden zij, had naast het negatieve aspect van het uitstel van de toekenning van AAW-rechten aan de gehuwde vrouw, de destijds door de Kamer gevraagde studie geleid tot een betere regeling, waarin in ieder geval het onderscheid tussen mannen en vrouwen definitief is weggenomen. In zoverre betekent het huidige wetsontwerp een verbetering ten opzichte van de situatie die normaal gesproken zou zijn ontstaan.

De leden van de V.V.D.-fractie onderschreven nog eens de uitgangspunten van de Regering om ten aanzien van de gehuwde vrouw tot een gelijkwaardige positie te komen in de volksverzekering, te weten: de samenhang van de AAW met andere volksverzekeringen; gelijke rechten voor man en vrouw; beheersing van de kosten van de sociale zekerheid; uitvoerbaarheid.

Deze leden hadden begrip voor het argument van de Nationale Adviescommissie Emancipatie dat het stellen van een entree-eis voor het recht op uitkering de deeltijdarbeid niet zou bevorderen en dat daarnaast de eis van reële inkomensderving met name ten aanzien van vrouwen discriminatoir zou kunnen werken.

Deze leden wensten nog eens het standpunt van de SER te onderstrepen waar hij constateerde dat allereerst de principiële juiste oplossing gekozen zou dienen te worden en dat daarna de daaruit voortvloeiende consequenties zouden moeten worden bezien, waarna een financiële inpassing binnen de beschikbare middelen diende plaats te vinden. Zoals de woordvoerder van hun fractie destijds bij het uitstelwetje al had betoogd, hadden deze leden een definitief standpunt ten aanzien van de onderhavige materie voorbehouden tot het verschijnen van het definitieve wetsontwerp en het commentaar van de SER daarop. Het commentaar van de SER op de oorspronkelijke gedachte van de Regering, zoals neergelegd in de nota van 27 juni 1978, kon in grote lijnen de instemming van deze leden hebben.

Zoals zij hierboven al opmerkten, zou de entree-eis van een aantal uren negatief kunnen werken ten aanzien van deeltijdarbeid, hetgeen eveneens gold voor de aanvankelijke gedachte ten aanzien van de uitkeringshoogte. Daarnaast zouden deze leden, met de SER, eveneens hun vrees hebben gehad over de praktische uitvoerbaarheid van dit soort grenzen. De bezwaren tegen de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de gezinstoeslag zou dienen te worden verleend, konden in de ogen van deze leden niet duidelijker onderstreept worden dan door het signaleren door de SER van de situatie die zou kunnen ontstaan bij minimumloontrekkers.

Met instemming constateerden dan ook deze leden dat de Regering de ureneis als graadmeter voor de inkomensderving ingevolge de adviezen van SER en EK had laten vallen. Het kwam hun veel zinnvoller voor om, zoals nu ook wordt voorgesteld, uit te gaan van het inkomen dat de betrokkene vóór het intreden van de arbeidsongeschiktheid verdiende. De wijziging door de Regering aangebracht in de voorstellen van de SER ten aanzien van het laten meetellen van de restcapaciteit van de uitkeringsgerechtigde voor de bepaling van de grondslag, achtten de hier aan het woord zijnde leden een verbetering.

Twijfels hadden deze leden over de argumenten van de Regering om ongetrouwden die werkzaam zijn in gezinshuishoudingen van ouders, broers of

zusters, uit te sluiten van de mogelijkheid van een uitkering. Volgens hen is het wel degelijk zo dat deze personen in feite aangewezen zijn op het verrichten van huishoudelijk werk voor hun levensonderhoud. De vergelijking met de positie van huisvrouwen ging volgens deze leden slechts zeer gedeeltelijk op.

Het recht op uitkering aan diegene die wegens ziekte of werkloosheid van min of meer korte duur niet aan het arbeidsproces hebben kunnen deelnemen, aan de jeugdige gehandicapten en aan studerende tot 27 jaar, had de instemming van deze leden.

Deze leden spraken zich sterk uit voor een periodieke herbeoordeling van de uitkeringen in het kader van de AAW. Wil men het doel van de sociale zekerheid in het oog houden en mogelijk blijven maken, dan zullen uitkeringen die geheel of gedeeltelijk ten onrechte worden verleend, dienen te worden herzien. Volgens deze leden zou een periodieke heroverweging eens in de twee jaar de voorkeur verdienen.

De hier aan het woord zijnde leden constateerden vervolgens met genoegen dat binnenkort een projectgroep zal gaan starten, die de gelijke behandeling van man en vrouw in de AOW zal gaan bestuderen. Dat zowel bij de studie over de integratie van de werkloosheidsregelingen als bij die over de AOW, ook de problemen in de sociale zekerheid rond andere samenlevingsvormen dan het huwelijk zullen worden bekeken, had uiteraard hun volle instemming. Kan de Regering overigens mededelen welke tijdsplanning men ten aanzien van deze studie en de daaruit volgende wetsontwerpen heeft opgezet? Een dergelijke tijdsplanning achtten zij zeer op zijn plaats omdat anders het gevaar gelopen zou kunnen worden dat de datum van de EEG-richtlijn, zijnde 1984, niet wordt gehaald.

Zoals ook andere leden van de Kamer deden, hadden de leden van de V.V.D.-fractie gepleit voor een verdergaande terugwerkende kracht dan de Regering voor ogen stond. De nu gehanteerde datum van 1 oktober 1975 schonk hun grote voldoening omdat zodoende de gewekte verwachtingen voor het overgrote gedeelte gehonoreerd zouden kunnen worden.

De hier aan het woord zijnde leden hadden, gezien het ingewikkelde systeem, nog wel hun vrees voor de uitvoeringsproblemen die het wetsontwerp met zich mee zou kunnen brengen. Niet alleen de uitvoering, maar ook de informatie over de nieuwe regeling zal grondig aangepakt dienen te worden. Hoe denkt de Regering de voorlichting over deze materie aan te pakken, zo vroegen deze leden zich af.

De leden van de fractie van D'66 herinnerden eraan dat zij vorig jaar tegen de zgn. «uitstelwet» gestemd hebben mede omdat zij tegen de aanvankelijke voornemens van de Regering, zoals toen in de memorie van toelichting bij dat wetsontwerp aangegeven, grote bezwaren hadden zodat die niet als een verbetering van de toen nog geldende bepalingen van artikel 9 van de AAW werden beschouwd. Zij hadden waardering voor het feit dat in het huidige wetsontwerp in sterke mate tegemoet wordt gekomen aan de kritiek van de SER op de aanvankelijke regeringsvoornemens en – zij het in mindere mate – ook aan de bezwaren van de Emancipatie Kommissie. Hierdoor zal huns inziens een regeling kunnen ontstaan die uit het oogpunt van vrouwenemancipatie en gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van de sociale zekerheid beter verantwoord is. Met name achtten deze leden hiervoor de verzelfstandiging van de aanspraken in de AAW een goed uitgangspunt. Ten aanzien van de uitwerking maakten zij evenwel nog een aantal kanttekeningen.

Deze leden beschouwden de evenredige korting op de uitkeringen wanneer beide echtgenoten arbeidsongeschikt zijn, en de som van hun uitkeringen boven de huidige AAW-uitkering voor gehuwden uitgaat, als een aantasting van de verzelfstandiging der aanspraken, die op den duur dient te verdwijnen.

Deze leden wezen er verder op dat het recht op uitkering eerst in zal gaan, als in het jaar voorafgaande aan het intreden van de arbeidsongeschiktheid ten minste 15% van de huidige uitkeringsgrondslag voor gehuwden op jaar-

basis aan inkomen is verdiend. Dit sluit een deel van de part-timers uit van de inkomensverzekering. Op grond van de beperkte budgettaire mogelijkheden konden zij hiervoor wel begrip opbrengen, hoewel er huns inziens in principe naar gestreefd zou moeten worden om deze uitzondering te laten vervallen.

De SER heeft zich, zo constateerden de hier aan het woord zijnde leden, uitgesproken voor het toekennen van een recht op uitkering aan ongehuwden die werkzaam zijn in gezinshuishoudingen voor ouders, broers of zusters en die daarvoor vaak uitsluitend een beloning in natura ontvangen. Dit wordt door de SER ook voorgesteld voor gescheiden vrouwen, die uitsluitend alimentatie ontvingen, na het overlijden van hun gewezen echtgenoot, als zij inmiddels arbeidsongeschikt zijn geworden. Voor beide categorieën verzochten deze leden nader te overwegen of een recht op uitkering bij invaliditeit toch niet wenselijk en mogelijk is. Niet alleen «het werkzaam zijn in bedrijfs- en beroepsleven» maar ook «het aangewezen zijn op het verrichten van arbeid» zou dan inderdaad het criterium worden voor het recht op uitkering. Voor de eerste hierboven genoemde groep van ongehuwden is er bovendien wel degelijk sprake van derving van inkomen ook al wordt dit inkomen niet in geld uitgedrukt (kost en inwoning).

Deze leden waren erkentelijk voor het feit dat de Regering overeenkomstig het advies van de SER de terugwerkende kracht van het wetsontwerp ten aanzien van de gehuwde vrouwen heeft verruimd tot 1 oktober 1975. Evenals de Emancipatie Commissie vroegen zij zich echter af of deze vervroeging van de ingangsdatum wel voldoende is en of niet – ondanks de administratieve problemen – een volledige terugwerkende kracht vereist is. Zonder volledige terugwerkende kracht zal immers, net als op 1 juli 1967 bij de invoering van de WAO, weer een groep oud-invaliden ontstaan, die geen gelijke rechten heeft als de groep invaliden van na de inwerkingtreding van de nieuwe wettelijke regeling.

De leden van de fractie van D'66 zouden ten slotte graag van de bewindsman willen vernemen of hij de bezwaren die in de kringen van de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen en de Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen bestaan tegen het «overhevelen» van de vrouwen die in het bedrijf van hun echtgenoot meewerken van de Detam naar de bedrijfsverenigingen van hun echtgenoot, niet van voldoende gewicht acht om al deze vrouwen bij de Detam te laten.

De leden van de S.G.P.-fractie gaven te kennen overwegend met instemming van het wetsontwerp te hebben kennis genomen. Zij waren de mening toegedaan dat de thans gekozen oplossing de voorkeur geniet boven diverse suggesties welke in het verleden wel gedaan zijn. Zij hadden daarbij geconstateerd dat verschillende lacunes en ongerijmdheden welke zij bij de behandeling van wetsontwerp 15 352 gesignaleerd hadden, in het thans voorliggende wetsontwerp zijn ondervangen. Evenals zij voorheen reeds herhaalde malen te kennen gegeven hadden, was het overwegende belang van de voorgestelde regeling met betrekking tot de gehuwde werkende vrouw gelegen in de situaties waarin de vrouw meewerkt in het bedrijf van haar echtgenoot of zelfstandig een beroep of bedrijf uitoefent en op die wijze bijdraagt in het totale echtelijk inkomen.

Over een drietal aspecten van het wetsontwerp stelden deze leden vragen. Blijkens blz. 33 van de memorie van toelichting zal o.a. de groep van ongehuwden die werkzaam zijn in de gezinshuishoudingen van ouders, broer of zusters (en die daarvoor vaak uitsluitend een beloning in natura ontvangen) geen aanspraak kunnen maken op een uitkering bij arbeidsongeschiktheid. De SER vindt blijkens zijn advies van 20 april 1979 dat deze groep wel meegenomen moet worden; een standpunt dat de raad reeds in 1972 huldigde. De Staatssecretaris merkt ter motivering van zijn standpunt op dat deze personen geen inkomen derven («Evenals huisvrouwen worden zij onderhouden door anderen, terwijl zij het huishouden doen. Het zou niet billijk zijn, deze groep wel en de huisvrouwen geen aanspraak op uitkering te verlenen»). De Staatssecretaris wijst er dan nog op dat deze groep wel aanspraak

heeft op voorzieningen krachtens de AAW. Deze leden vroegen of deze benadering reëel mag heten en of met name het risico dat deze groep personen loopt op deze wijze adequaat opgevangen wordt. Kan de Staatssecretaris zich voorstellen dat het optreden van arbeidsongeschiktheid ernstige gevolgen kan hebben, aangezien het denkbaar is dat wanneer de mogelijkheid om huishoudelijke arbeid te verrichten wegvalt, de positie van een dergelijke arbeidsongeschikte in het gezin waarin deze verblijft, uiterst kwetsbaar wordt, te meer wanneer zo iemand op een zekere thuisverpleging zou zijn aangewezen? Welke mogelijkheden bestaan er om in een dergelijke situatie te voorzien?

Omtrent de terugwerkende kracht van het wetsontwerp tot 1 oktober 1975 merkt de memorie van toelichting blz. 36, op dat «dit betekent dat de gehuwde vrouwen die op of na die datum arbeidsongeschikt zijn geworden onder de nieuwe regeling zullen vallen, zodat zij die aan de vereiste voorwaarden voldoen, beginnend vanaf 1 januari 1979 recht op uitkering kunnen krijgen». Deze leden stelden de vraag hoe de positie is van die gehuwde vrouwen welke reeds vóór 1 oktober 1975 geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt waren.

Betreffende de uitvoering van de voorgestelde regeling wordt in artikel I, onderdeel R (artikel 61, eerste lid, onder d) een indeling van de in het bedrijf van hun echtgenoot meewerkende vrouwen als verzekerde voorgesteld welke is afgeleid van de indeling van hun echtgenoot, terwijl thans de huisvrouwen ressorteren onder de Detam. Een en ander wordt voorgesteld op advies van de SVR. Heeft de SVR (of de Staatssecretaris) contact gehad over dit voorstel met de Detam of met de daaraan gelieerde kleine commissie huisvrouwen? Wil de Staatssecretaris de zienswijze van deze bedrijfsvereniging en van de genoemde kleine commissie openbaar maken? Als de in het bedrijf van hun echtgenoot meewerkende huisvrouwen over een aantal bedrijfsverenigingen verspreid zouden worden ingedeeld als verzekerde, kan dit dan geen problemen oproepen wat betreft gelijke behandeling? Acht de Staatssecretaris het niet wenselijk dat er waarborgen voor gelijke behandeling geschapen worden?

Wanneer zal de SVR overigens advies uitbrengen met betrekking tot de aangelegenheden waarover hij nog overleg pleegt (slot van punt 5 van het SVR-advies van 18 mei 1979)?

De leden van de P.P.R.-fractie spraken allereerst hun misnoegen uit over het feit dat het wetsontwerp zo laat is ingediend, dat de kamerleden – met name die van de kleine fracties – nauwelijks in de gelegenheid waren gesteld om zich enigermate daarin te verdiepen. In dit stadium van de schriftelijke voorbereiding zijn de opmerkingen van deze leden dan ook van meer algemene dan van specifieke aard.

In de memorie van toelichting wordt hoog opgegeven van het uitgangspunt dat aan het wetsontwerp ten grondslag ligt, namelijk de verzelfstandiging. Iedere uitkeringsgerechtigde, hetzij man hetzij vrouw, hetzij gehuwd hetzij ongehuwd, krijgt in geval van arbeidsongeschiktheid onder dezelfde voorwaarden recht op een zelfde uitkering en wel op basis van de huidige grondslag voor ongehuwden. Helaas wordt aan dit uitstekende uitgangspunt aan alle kanten geknibbeld, waardoor de AAW niet het karakter van een volksverzekering behoudt, maar het karakter krijgt van een inkomensderivingswet. De Staatssecretaris is tenminste zo eerlijk om dat op verscheidene plaatsen in de memorie van toelichting ook te zeggen, onder andere in antwoord op de kritiek van de Emancipatie Commissie. Twee belangrijke categorieën worden hierdoor buitengesloten van de werking van het wetsontwerp, namelijk: de huisvrouwen, die na verloop van tijd (weer) aan het arbeidsproces – al of niet in deeltijd – willen deelnemen, en degenen die niet kunnen voldoen aan de eis van reële inkomensderiving (het arbeidsinkomen dient in het referentiejaar meer te bedragen dan 15% van de huidige grondslag van de AAW-uitkering voor gehuwden op jaarbasis).

Uit de memorie van toelichting hadden deze leden begrepen dat de eis van reële inkomensderving voor het overgrote gedeelte van de gehuwden van geen betekenis is, omdat hun arbeidsinkomen het bedrag van de individuele grondslag overtreft. Indien dat het geval is, waarom zou deze eis dan worden ingebracht? Kan een percentage worden gegeven van het aantal gehuwden dat niet aan deze eis kan voldoen?

De reden van het wijzigen van het karakter van de AAW in de inkomensdervingwet, is evenzeer duidelijk. Bij de behandeling in de Kamer van het uitstel-wetsontwerp (15 352) heeft de Staatssecretaris ruiterlijk toegegeven dat hieraan financiële redenen ten grondslag liggen, ingegeven door het beleid dat gericht is op ombuiging in de collectieve sector (Handelingen Tweede Kamer, 29 november 1978, blz. 1824).

Feitelijk vindt er, aldus deze leden, geen gelijkberechtiging plaats van mannen en vrouwen met betrekking tot het recht op een uitkering. Mannen zullen immers in het algemeen veel eerder kunnen voldoen aan de eis van reële inkomensderving dan vrouwen. Dit hoofdbezwaar tegen het wetsontwerp woog voor hen zeer zwaar.

Daarnaast heeft de eis van reële inkomensderving een negatief gevolg op het recht van uitkering voor lagere inkomensgroepen in vergelijking met de hogere inkomensgroepen. Immers, hoe lager het inkomen is, hoe langer gewerkt moet worden om aan de eis van reële inkomensderving te kunnen voldoen. Dit kan verschillen van één maand werken voor de hogere inkomensgroepen tot vier maanden voor de lagere inkomensgroepen, nog afgezien van de vraag of in deeltijdarbeid wordt gewerkt dan wel dat van een volledige werkkring sprake is. Daarnaast is het voor de meewerkende gehuwde vrouw in het kleinwinkelbedrijf heel moeilijk vast te stellen wanneer zij voldoet aan de eis van reële inkomensderving. Ziet de Staatssecretaris ook deze bezwaren en op welke wijze denkt hij daaraan tegemoet te kunnen komen? De verandering van het karakter van de AAW (vervanging van het adagium van de veronderstelde inkomensderving in een reële inkomensderving) leidt er onder andere toe dat de bedrijfsvereniging bevoegd wordt aanspraken die uit deze wet voortvloeien, te weigeren op grond van het feit dat er reeds sprake was van arbeidsongeschiktheid voordat het recht tot uitkering werd verkregen (artikel 21, eerste lid, onderdelen b en d). In feite degradeert het wetsontwerp hiermee tot een soort ongevallenverzekering zoals die bij talloze particuliere verzekeringsmaatschappijen is af te sluiten. Wat is hierover het oordeel van de Staatssecretaris?

Deze leden waren verheugd over het feit dat het wetsontwerp voor de gehuwde vrouw nu wel een terugwerkende kracht tot 1 oktober 1975 heeft verkregen.

De leden van de P.P.R.-fractie zouden ten slotte graag de beschikking krijgen over de berekeningen van het Centraal Planbureau over de kosten van respectievelijk de varianten A en B van de SER en het oorspronkelijke regeringsvoorstel. Zonder deze berekeningen konden deze leden geen afgewogen oordeel vellen over de gevolgen van met name variant B voor de overige verzekerden.

De leden van de C.P.N.-fractie herinnerden eraan dat zij zich meermalen hebben uitgesproken voor een volledige gelijkstelling van de vrouw, gehuwd dan wel ongehuwd, zelfstandig of loonafhankelijk, in de sociale verzekeringswetgeving. Ook bij de totstandkoming van de AAW is door hen gepleit voor gelijke uitkeringsrechten van mannen en vrouwen. Naar hun mening dienen deze gelijke uitkeringsrechten in de AAW nu tot stand te komen door de uitkeringsrechten van de vrouw op te trekken naar de bestaande uitkeringsrechten van de man. Gezien het karakter van de AAW als basisvoorziening, dient iedere arbeidsongeschikte recht te hebben op deze basisuitkering en mag de feitelijke inkomenssituatie, de burgerlijke staat of het geslacht geen argument zijn voor korting op de grondslag voor de uitkering. Uitgaande van deze visie dient iedere vrouw, die arbeidsongeschikt wordt, zelfstandig recht te hebben op een volwaardige uitkering.

Naar de mening van deze leden komt dit wetsontwerp daar in geen deele aan tegemoet, maar worden de uitkeringsrechten van vrouwen én mannen op een laag pitje gezet en wordt de achterstelling gehandhaafd van grote groepen vrouwen, zoals huisvrouwen, vrouwen die bij ouders, broers of zusters huishoudelijke arbeid verrichten, gescheiden vrouwen, en vrouwen die vóór 1 oktober 1975 arbeidsongeschikt werden. Doordat de Regering bij deze wijziging van de sociale wetgeving zich voornamelijk laat leiden door bezuinigingsoverwegingen, dreigt de positie van de gehuwde vrouw in de AAW er nauwelijks beter op te worden, en worden daarnaast bestaande uitkeringsrechten van mannen en ongehuwde vrouwen aangetast, aldus deze leden.

De AAW kent een uitkering die naar de mening van deze leden als een uiterst minimale basisvoorziening kan worden gekenmerkt. Het bevreemden hen daarom dat door de Regering, via het introduceren van het criterium van de feitelijke inkomensderving en het meetellen van het inkomen van de partner, gepoogd wordt de grondslag voor de berekening van de uitkering verder omlaag te brengen. Dreigt daarmee niet het bodemkarakter van de AAW te worden uitgehold? Zijn de bewindslieden niet van mening dat door de koppeling van het criterium van de feitelijke inkomensderving aan de AAW, deze het karakter van basisvoorziening kan gaan verliezen? Vormt dit criterium daarom geen oneigenlijk element in de AAW?

Welke groepen verzekerden zullen als gevolg van het hanteren van het criterium van feitelijke inkomensderving en het meetellen van het inkomen van de partner hun recht op een uitkering, die zij op grond van de huidige wetgeving wel hadden, verliezen? Welke groepen verzekerden zien hun uitkering dalen? Wat zijn de consequenties van dit wetsontwerp voor de ongehuwde vrouw? Heeft de Regering enig idee welke groepen verzekerden een beroep moeten doen op de bijstand omdat hun uitkering onder het minimumniveau komt te liggen?

Naar de mening van de hier aan het woord zijnde leden is het voorts onjuist dat het recht op een AAW-uitkering beperkt wordt indien de man ook een uitkering krachtens de AAW geniet. Vormt het aanleggen van een dergelijk stringent maximum aan uitkeringsrechten (de huidige AAW-uitkering voor gehuwden) niet een aanzienlijke beperking van het zelfstandig recht op een uitkering? Op basis waarvan meent de Regering deze regel te moeten treffen, terwijl in de WAO en de WW van dergelijke beperkingen geen sprake is?

Naar de mening van de leden van de C.P.N.-fractie worden de huisvrouwen ten onrechte buiten de aanspraak op een AAW-uitkering gehouden. Is de toepassing van het criterium van reële inkomensderving voor deze groep niet onrechtvaardig? Is de Regering niet van mening dat, zoals de Nederlandse Gezinsraad naar voren heeft gebracht, huishoudelijke arbeid gelijk moet worden gesteld aan beroepsarbeid? Welke oplossing ziet de Regering voor de huisvrouw die arbeidsongeschikt wordt? De voorzieningen van de AAW zijn immers moeilijk bereikbaar en volstrekt onvoldoende om een oplossing te bieden voor de problemen van de huisvrouw die arbeidsongeschikt is geworden.

Ten slotte meenden deze leden van de C.P.N.-fractie dat er onvoldoende redenen zijn om vrouwen, die vóór 1 oktober 1975 arbeidsongeschikt zijn geworden, van de AAW uit te sluiten. De uitvoeringstechnische problemen die door de Regering worden aangehaald, worden niet gedeeld door de uitvoeringsorganen zelf.

Het lid van de G.P.V.-fractie zei overtuigd te zijn van de noodzaak tot wijziging van de bepalingen van de AAW. Deze noodzaak bestond niet alleen op grond van de verwachtingen die waren gewekt bij de behandeling van de AAW in de Tweede Kamer, maar vooral op grond van de onjuiste omstandigheid dat gehuwde vrouwen die geheel of ten dele in het gezinsinkomen voorzien thans zijn uitgesloten van een uitkering in het kader van de AAW, indien dit nodig zou blijken te zijn.

Dit lid kon er ook mee instemmen dat het streven van de Regering erop is gericht om, in navolging van de EG-richtlijnen, ongelijke behandeling van mannen en vrouwen tegen te gaan. Dit op zich zelf goede streven leidt echter nog niet noodzakelijkerwijs tot de conclusie dat de fiscale en de sociale wetgeving zich dienen te gaan richten op het verzelfstandigen van mannen en vrouwen, gehuwden en ongehuwden. Wordt daarmee wel voldoende recht gedaan aan de onderscheiden posities die deze categorieën innemen in de samenleving? In gelijke gevallen dient een gelijke behandeling te volgen, is een grondregel in ons recht. Maar is er wel sprake van gelijke gevallen? Een ongehuwde kostwinner (man of vrouw) heeft een ander uitgavenpatroon dan een gehuwde kostwinner, of een niet-kostwinner. Wanneer de wet echter uitgaat van de zelfstandige individu dan doet zij daarmee te kort aan de maatschappelijke werkelijkheid. Die werkelijkheid is, dat veel mensen leven in een gezinsrelatie, of eventueel een andere relatie. In de memorie van toelichting wordt als argument voor de verzelfstandiging naar voren gebracht, dat wijzigingen zijn opgetreden in de traditionele rolverdeling binnen het gezin, waarbij de man kostwinner is en de vrouw de huishouding bestiert en de kinderen verzorgt. Dit lid zag graag een nadere onderbouwing van deze stelling. Met name wilde hij weten welk percentage van de mensen in de leeftijdscategorie van 25-50 jaar leeft binnen gezinsverband (man, vrouw, kind of weduwnaar of weduwe met kind). Is de Regering niet van mening dat wetgeving die zich baseert op de verzelfstandiging neutraal is ten opzichte van de keuze tussen een gezinsrelatie en een alternatieve relatie, maar in de praktijk een bevordering zal inhouden van de alternatieve relaties, omdat de mensen, indien de rechtsgevolgen gelijk zijn, zullen kiezen voor die relatie die de minste verantwoordelijkheden met zich meebrengt? Of is dit een ontwikkeling die de Regering juist wil stimuleren?

Dit lid achtte het sociaal onaanvaardbaar dat niet is gekozen voor hantering van het kostwinnersbegrip. Heeft juist in een tijd van grote werkloosheid het kostwinnersbegrip niet aan betekenis gewonnen? Achten de bewindslieden het gerechtvaardigd dat hierdoor situaties kunnen ontstaan dat in sommige gezinnen één inkomen is of één uitkering, en in andere gezinnen naast een inkomen van de ene echtgeno(o)t(e) ook nog een uitkering kan worden genoten door de andere echtgeno(o)t(e)? Dit lid memoreerde in dit verband nog dat het vorige kabinet met het oog op de beperking van de collectieve lastendruk overwogen heeft het kostwinnersbegrip uit te breiden. Heeft een dergelijke overweging op dit moment geen zin meer? Naar zijn oordeel gaat de voorgestelde wetgeving te eenzijdig uit van zelfstandige rechten van individuele personen, waardoor te weinig rekening wordt gehouden met de individuele en relationele behoeften die men heeft. Loopt het minimumkarakter, dat de AAW van de opzet aan gekenmerkt heeft, hierdoor geen gevaar?

Dit lid vroeg voorts of nog is overwogen om aan iedereen in plaats van de ongehuwdenuitkering het recht toe te kennen op de helft van de gehuwden-uitkering. Een ongehuwde niet-samenwonende man of vrouw zou dan een aanvulling kunnen krijgen tot de ongehuwdenuitkering. En als de helft van de gehuwden-uitkering bij volledige arbeidsongeschiktheid, vermeerderd met het inkomen uit arbeid van de andere echtgenoot, zou blijven beneden het bedrag van de huidige grondslag voor gehuwden, zou de uitkering zodanig kunnen worden verhoogd dat de grondslag voor gehuwden wordt bereikt. Hoeveel zou dit schelen aan kosten op jaarbasis? Komt dit stelsel niet meer overeen met het minimumkarakter van de AAW dan de door de Regering voorgestelde regeling? Wordt in die laatste regeling wel voldoende rekening gehouden met het feit dat een inkomen voldoende moet zijn voor een gezin met twee kinderen, zeker indien kinderbijslag wordt genoten? Is daarom een AAW-uitkering in een gezin waar al een volledig inkomen wordt genoten niet aan te merken als een extra uitkering?

Dit lid zei zich met een deel van het SER-advies te kunnen verenigen. De SER heeft er namelijk op gewezen dat hantering van de uren-eis op zichzelf genomen niets hoeft te zeggen over de mate waarin met arbeid inkomen

wordt verworven. De in variant B voorgestelde oplossing van dit probleem, namelijk dat de uitkeringsgerechtigde een bepaald percentage van de huidige uitkeringsgrond voor gehuwden in het referentiejaar op jaarbasis moet hebben verdiend, leek dit lid vooralsnog een aanvaardbare oplossing. Wel vond hij 15% een erg laag percentage. Dat komt overeen met nauwelijks één dag werken per week. Op grond waarvan heeft men dit percentage gekozen? Was 20%, overeenkomend met één volle werkdag per week, een niet veel meer voor de hand liggende grens geweest?

Het andere bezwaar dat zowel de SER als de EK hadden aangevoerd tegen de uren-eis kon dit lid niet onderschrijven. Doordat vrouwen vaker deeltijdarbeid verrichten dan mannen zouden zij vaker niet aan de uren-eis voldoen en dientengevolge niet voor een uitkering in aanmerking komen. Dit lid meende dat dit een oneigenlijk argument was. De uren-eis is een objectief vast te stellen criterium (en werkt daarom niet discriminatoir). Bij een gelijk aantal gewerkte uren volgt een gelijke behandeling. Dat de maatschappelijke werkelijkheid niet voldoet aan de ideologische eisen die onder andere de EK aan die werkelijkheid stelt, wil nog niet zeggen dat daarmee een objectief criterium opeens subjectief geworden is. Als in de samenleving, in een voor de Regering gegeven situatie, verschillen optreden (die op zich zelf niet onrechtvaardig zijn) dan zal hantering van een objectief criterium ook tot verschillende uitkomsten leiden. Als die uitkomst niet tot evident onrechtvaardige situaties aanleiding geeft is er geen reden om bezwaar aan te tekenen tegen het gehanteerde criterium. Omdat in de meeste gevallen de gehuwde vrouwen die een deeltijdbaan bezetten geen kostwinner zijn, is er geen reden tot vrees voor evident onrechtvaardige situaties.

Het lid van de G.P.V.-fractie zag overigens nog graag een goede rechtvaardiging voor het feit dat aan de uitkeringskant wel een forse inbreuk kan worden gemaakt op het gehele stelsel van sociale verzekeringen, terwijl dit kennelijk aan de premiekant in een groot aantal gevallen niet kan.

Artikelen

Artikel II, onderdeel A

De leden van de C.D.A.-fractie toonden zich verheugd dat middels het voorliggende wetsvoorstel ook gebruik is gemaakt te komen tot een conform het advies van de Sociale Verzekeringsraad van 4 juli 1977 voorgestelde wijziging van artikel 40 van de WAO, zoals reeds voordien door de vakbeweging was bepleit. Door bij toename van de arbeidsongeschiktheid thans zowel rekening te houden met de reeds genoten WAO-uitkering alsook met het in de laatste functie genoten loon wordt een soms als schrijnend ervaren onbillijkheid uit de bestaande regelingen weggenomen. Deze leden toonden zich erkentelijk voor het feit dat daarmee ook de mogelijkheid wordt geopend voor een dienovereenkomstige regeling ten aanzien van WAO-gerechtigden die zich, in WSW-verbanden werkzaam, nieuwe vaardigheden hebben eigen hebben gemaakt, dienovereenkomstig hoger beloond werden, maar bij het beëindigen van hun werkzaamheden die hogere beloning niet in hun WAO-uitkering verwerkt kregen.

Deze leden zouden nog gaarne vernemen of het in het voornemen van de Staatssecretaris ligt aan de in verband daarmee speciaal te treffen beschikking dezelfde terugwerkende kracht te verlenen als aan deze wijziging van artikel 40 WAO, te weten: 1 januari 1979.

De voorzitter van de commissie,
Hermsen

De griffier van de commissie,
Elkerbout

Ontvangen commentaren:

- Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen, 's-Gravenhage, brief van 18 september 1979.
- Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen, 's-Gravenhage, brief van 18 september 1979.
- Raad voor het Midden- en Kleinbedrijf, 's-Gravenhage, brief van 20 september 1979 (toezending commentaar dd. 28 februari 1979).
- Koninklijk Nederlands Ondernemersverbond, 's-Gravenhage, brief van 20 september 1979.